

Še »Pričevanje o jeziku«

Glede na velik odmev, ki ga je zbudila naša anketa o jeziku, menimo, da je prav, če razpravo na to temo puščamo odprto, s čimer je dana možnost tudi širši kulturni javnosti, da se v prihodnjih številkah oglasi in tako pripomore, da bo vsaj naša vednost o jeziku kar najbolj objektivna.

Ur.

Stane
Krašovec

Dosedanja diskusija v »Sodobnosti« se vrti v glavnem okrog leposlovnega in pogovornega jezika ter slovenščine na odru in v RTV. Mislim pa, da bi bilo potrebno ozreti se tudi na jezik znanstvene slovenščine, kjer zadeva s prisluhnjenjem spontano razvijajoči se ljudski govorici, nekdam kmečki in zdaj urbani, ni tako preprosta, še manj pa bi tu smeli dopuščati nekakšno preštevaje in pluralizem. Svoje misli o potrebah znanstvene slovenščine sem na podlagi izkušenj s prevajanjem in urejanjem prevoda »Kapitala« v glavnem podal že pred nekaj leti v »Ekonomske revije« oziroma v »Naših razgledih«, vendar bi hotel poseči v nekatere momente današnje diskusije v »Sodobnosti«. Zaradi preobloženosti z drugim tekočim raziskovanjem mi ta čas, žal, ni mogoče spuščati se v bolj vsestransko razpravo, ker bi to zahtevalo nekaj tednov koncentracije, ki si je nikakor ne morem privoščiti. Mislim pa, da sem dolžan spomniti vsaj na nekatere osnovne postavke o razvoju znanstvenega jezika, ki so sicer splošno znane, a se kar nekako pozabljajo.

Znanstveni jezik je sicer povsod črpal iz obstoječega pogovornega in leposlovnega zaklada, vendar se je moral razvijati mnogo dalje. Zdi se mi, da bi lahko rekli, da se je znanstveni jezik razvijal zunaj pogovornega nekako tako, kakor je Lenin pokazal, da se socializem razvije naprej v znanosti in šele od tam vnaša v delavsko gibanje, ki bi brez takih injekcij od zunaj ostalo na ravni sindikalnega boja, spontanosti in dnevnega praktičizma. Lenin je dejal, da je socializem zrastel »iz tistih filozofskih, zgodovinskih in ekonomskih teorij, ki so jih obdelali izobraženi zastopniki posedujočih razredov, inteligenca«, ter je tudi v Rusiji teoretični nauk socialne demokracije »vznikel povsem neodvisno od rasti delavskega gibanja kot naravni in neizogibni rezultat razvoja misli pri revolucionarno socialistični inteligenci.« To vnašanje od zunaj seveda ni bilo vnašanje iz nebes ali od Marsa, temveč s pomočjo znanstvenih metod abstrakcije, indukcije in dedukcije iz danih materialnih in družbenih razmer na sami zemlji. Takó se razvija tudi znanstveni jezik iz elementov obstoječe ljudske govorice, ki se pa sama od sebe ne bi dokopala do njega, ampak bi marsikdaj šla celo v nasprotno smer nepreciznosti, neeksaktnosti, dvomnosti, kar bom ilustriral z nekaj primeri.

Da je navadni pogovorni jezik sam od sebe nezadosten, se očituje pri vseh narodih na različne načine: